

LEGALKA

HUKUK & DANIŐMANLIK

BÜLTEN

5. Sayı

info@legalka.com.tr

BOŞANMA DAVASI & BOŞANMA SEBEPLERİ

1. GENEL OLARAK

Boşanma, sağ olan eşlerin aralarındaki evlilik birliğinin kanunda öngörölmüş hükümlere dayanarak sona ermesi durumudur. Evlilik birliği, hakim kararıyla sona erer. Hakimin boşanmaya karar verebilmesi için boşanmak isteyen eşlerden birinin bu hususta dava açmış olması gerekmektedir. Ayrıca boşanma davası açılabilmesi için medeni kanun uyarınca geçerli bir evliliğin doğmuş ve devam ediyor olması gerekmektedir. Bu noktada ise her iki eşin de medeni kanunun ilgili hükmü gereğince boşanma davası açmaya hakkı vardır. Kişiler, evlilik birliği ancak kanunda yazılı olarak öngörölen sebeplere dayanarak sona erdirilmesini isteyebileceklerdir. Boşanma davasının kanunda öngörölmeyen bir sebebe veya keyfiyete bağlı olarak açılması mümkün değildir.

2. BOŞANMA DAVASI TÜRLERİ

Türk Medeni Kanun'unun 161-166. maddeleri arasında boşanma türleri ve sebepleri düzenlenmiştir. Boşanmayla ilgili hükümleri gereğince eşler arasında boşanma davası anlaşmalı ve çekişmeli olarak açılabilir. Çekişmeli boşanma eşlerden birinin evliliğin devam etmesini isterken, diğer eşin evliliğin sona ermesini istemesiyle; anlaşmalı boşanma ise her iki eşin ortak bir irade varlığı halinde aralarında bir protokol imzalanarak hakim kararıyla boşanması durumudur. Çekişmeli boşanma davası ise ancak az kusurlu veya kusursuz olan eş tarafından açılabilir. Aksi takdirde açılan boşanma davasına karşı diğer eşin itiraz hakkı doğacaktır.

A. ANLAŞMALI BOŞANMA

Anlaşmalı boşanma, yukarıda belirttiğimiz üzere boşanma hususunda eşlerin ortak iradesine dayanarak aralarında bir anlaşma dahilinde protokol imzalanarak hakim kararıyla evlilik birliğinin sona erme durumudur. Anlaşmalı boşanma durumunda boşanma sebebi, taraflar arasında bir netlik kazanmıştır. Anlaşmalı boşanmada taraflar duruşmada bizzat hazır olmalıdırlar. Anlaşmalı boşanmada dava genel olarak tek celsede sonlanmakla birlikte tarafların hazır olmaması ya da protokol hususunda ortak bir mutabakat sağlanmadığı hallerde uzayabilmektedir. Türk Medeni Kanun'unun 166. Maddesi 3. fıkrasında anlaşma boşanma halini düzenlemiştir. Türk Medeni Kanun'u m.166/3 uyarınca "*Evlilik en az bir yıl sürmüş ise, eşlerin birlikte başvurması ya da bir eşin diğerinin davasını kabul etmesi hâlinde, evlilik birliği temelinden sarsılmış sayılır. Bu hâlde boşanma kararı verilebilmesi için, hâkimin tarafları bizzat dinleyerek iradelerinin serbestçe açıklandığına kanaat getirmesi ve boşanmanın malî sonuçları ile*

çocukların durumu hususunda taraflarca kabul edilecek düzenlemeyi uygun bulması şarttır.” Bu hüküm gereğince anlaşmalı boşanmayı talep edebilmek için birtakım şartların sağlanması gerekmektedir. Bu şartları sıralayacak olursak :

1. Eşler arasındaki evlilik en az 1 yıl sürmüş olmalıdır.
2. Eşler arasında ortak bir boşanma iradesine dayanarak birlikte başvurmalı ya da Türk Medeni Kanun’u madde 166/3 gereğince eşlerden birinin açtığı boşanma davasını diğer eşin kabul etmiş olması gerekmektedir.
3. Hakim tarafları bizzat dinlemeli ve boşanma hususundaki iradelerini serbestçe açıkladıklarına dair kanaat getirmelidir.
4. Boşanmanın mali sonuçları (mal paylaşımı, maddi tazminat, manevi tazminat, iştirak nafakası, yoksulluk nafakası) ve varsa ortak çocuğun velayeti ve taraflar ile arasında kurulacak kişisel ilişkinin belirlenmesi hususunda eşler arasında düzenlenen boşanma protokolünün hakim tarafından uygun bulunması gerekmektedir.

Bu noktada anlaşmalı boşanmada önem kazanan husus taraflar arasında belirlenecek boşanma prosedürü ve düzenlenecek protokoldür. Türk Medeni Kanun’unda boşanma protokolüne düzenleme olarak değinilmekle birlikte uygulamada bu kavram protokol şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Boşanma protokolü, eşlerin boşanmanın sonucu olarak talep edebilecekleri maddi ve manevi her türlü anlaşmazlığa konu olabilecek hususları ele almalıdır. Taraflar hazırlayacakları bu protokolde malvarlığı ve ziynet eşyalarına dair paylaşımları, nafakanın miktarı, tazminat söz konusu ise miktarı, çocukların velayeti ve aralarındaki kişisel ilişki ve yükümlülüklerine dair hususları detaylıca düzenlenmelidir.

B. ÇEKİŞMELİ BOŞANMA

Çekişmeli boşanma hali yukarıda belirttiğimiz üzere taraflardan birinin evlilik birliği sonlandırmak istemesi diğer tarafın ise bu hususta tam aksi olarak evliliğin devam etmesi noktasında bir iradesinin bulunduğu halde ortaya çıkmaktadır. Çekişmeli boşanma davası Türk Medeni Kanunu madde 161-166 arasında düzenlenen genel ve özel boşanma sebeplerine dayanılarak açılabilir. Türk Medeni Kanun’u madde 166/2 uyarınca *“Yukarıdaki fıkrafta belirtilen hâllerde, davacının kusuru daha ağır ise, davalının açılan davaya itiraz hakkı vardır. Bununla beraber bu itiraz, hakkın kötüye kullanılması niteliğinde ise ve evlilik birliğinin devamında davalı ve çocuklar bakımından korunmaya değer bir yarar kalmamışsa boşanmaya karar verilebilir.”* çekişmeli boşanma hali düzenlenmiştir. Bu hüküm kapsamında dikkat edilmesi gereken husus çekişmeli boşanma davasının ancak az kusurlu ya da kusursuz eş tarafından

açılması gerektiğidir. Davanın, az kusurlu ya da kusursuz durumda olmayan eş tarafından açılması halinde ise davalı eşin itiraz hakkı kanun hükmünce korunmaktadır.

Çekişmeli boşanma davalarında anlaşmalı boşanma davalarından ayıran husus tarafların boşanma hususunda ortak bir iradelerinin bulunmamasıdır. Bu noktada taraflar mahkemeye tanık, kanuna ve usulüne uygun olarak sunulacak her türlü belge ve delille boşanma konusunda iddialarını ispatlamakla yükümlü olacaklardır.

Çekişmeli boşanma davasında tarafların vekili bulunması durumunda tarafların duruşmada bizzat hazır bulunma zorunluluğu ortadan kalkmaktadır.

Ancak boşanma davası hangi sebebe dayanarak açılmış olursa olsun, davanın reddolunması halinde taraflar nezdinde Türk Medeni Kanun’u madde 166/4 kapsamında önemli bir sonuç ortaya çıkacaktır. Bu hüküm gereğince “*Boşanma sebeplerinden herhangi biriyle açılmış bulunan davanın reddine karar verilmesi ve bu kararın kesinleştiği tarihten başlayarak üç yıl geçmesi hâlinde, her ne sebeple olursa olsun ortak hayat yeniden kurulamamışsa evlilik birliği temelden sarsılmış sayılır ve eşlerden birinin istemi üzerine boşanmaya karar verilir.*” boşanma davası reddedilen eşler arasında bu sonuçtan itibaren 3 yıl içinde evlilik birliğinin sağlanamaması halinde boşanma davasının tekrar açılması durumunda boşanma hakim kararıyla kesin hüküm doğuracaktır.

3.BOŞANMA SEBEPLERİ

Türk Medeni Kanun’u madde 161-166 arasında genel ve özel boşanma sebepleri olarak sayılmaktadır. Bu boşanma sebeplerini alt başlıklarda inceleyeceğiz.

A. GENEL BOŞANMA SEBEBİ

- Evlilik Birliğinin Temelden Sarsılması

Evlilik birliğinin temelden sarsılması ya da uygulamada kullanılan eski tabiriyle şiddetli geçimsizlik , Türk Medeni Kanun’u madde 166/1 uyarınca “*Evlilik birliği, ortak hayatı sürdürmeleri kendilerinden beklenmeyecek derecede temelinden sarsılmış olursa, eşlerden her biri boşanma davası açabilir.*” eşler arasında özel boşanma sebebine dayanmayan ancak evlilik birliğinin devam etmesi hususunda eşler arasında çekilmez bir hal almasına neden olabilecek durumların varlığında eşlerden her biri bu hüküm gereğince boşanma davası açabilecektir. Ancak eşlerden kusuru olanın davacı olması halinde, davalı olan az kusurlu ya da kusursuz olan eşin bu davaya itiraz hakkı bulunmaktadır.

Evlilik birliğinin temelden sarsılmasına sebebiyet verebilecek durumlar hükümde sınırlı sayıda belirtilmemekle birlikte genel olarak dayanan sebepleri şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Evlilik birliğini etkileyecek düzeyde bir hastalığın ortaya çıkması
2. Aldatma ve sadakatsizlik, güven sarsıcı davranışlarda bulunmak
3. Alkol bağımlılığı, kumar oynama alışkanlığı
4. Eşe ve ailesine karşı olan ilgisizlik
5. Eşe ya da ailesine karşı saygısız hareketlerde bulunmak ya da hakaret etmek
6. Eşlerin ailelerinin evlilik hayatına karşı müdahaleleri
7. Cinsel ilişkiye girememe, farklı cinsel ilişki istekleri ya da iktidarsızlık
8. Evlilik birliğinin devamına engel olacak boyutta eşler arasında kavga hali
9. Ekonomik ve psikolojik olarak eşi zor durumda bırakma
10. Eşe isteği dışında kayın hısımları ile aynı konutta yaşamaya zorlaması

Eşler, evlilik birliğinin temelden sarsılması halinde genel olarak yukarıda sayılan durumları ileri sürerek boşanma davası açmaktadır. Yukarıda sayılan bu durumlar kanunda sınırlı sayıda olmamakla birlikte somut olaya bağlı olarak değişiklik göstermek ile birlikte temelinde Türk Medeni Kanun'unun 166/1 genel boşanma sebebi evlilik birliğinin temelinden sarsılması hali söz konusudur.

B. ÖZEL BOŞANMA SEBEPLERİ

Eşler özel boşanma sebeplerine dayanak olabilecek delilleri bulunduğu takdirde ilgili özel boşanma sebebini göstererek boşanma davası açabilecektir. Özel boşanma sebepleri Türk Medeni Kanun'u madde 161-165 arasında belirtilmekle birlikte sınırlı sayıdadır. Bu haller zina, hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranış, suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme, terk ve akıl hastalığıdır. Aşağıda özel boşanma hallerini inceleyeceğiz :

- Zina

Zinaya dayalı boşanma hali Türk Medeni Kanun'u madde 161'de düzenlenmiştir. Zina, evlilik birliği devam ederken eşlerden birinin karşı cinsten biriyle cinsel ilişkide bulunma durumudur. Bu sebebe dayanarak boşanma davasının açılmasında zina fiilinin süreklilik arz etmesi önemli değildir .Zina olayının yaşandığına dair boşanma davası açan eşten bir kanıt ortaya konması beklenmektedir. Zina , kesin bir boşanma sebebidir.

Zinaya dayalı boşanma davasını açabilmek için zina fiilinin üzerinden 6 ay geçmemesi gerekmektedir .Bu süre hak düşürücü süre niteliğindedir. Her koşulda zina fiilinin üzerinden 5 yıl geçmekle birlikte bu sebebe dayanılarak boşanma davası açma hakkı düşmektedir.

Türk Medeni Kanun'u madde 161/3 gereğince affeden eşin, bu sebebe dayanarak dava açma hakkı yoktur.

- Hayata Kast, Pek Kötü veya Onur Kırıcı Davranış

Hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranışa dayalı boşanma hali Türk Medeni Kanun'u madde 162'de düzenlenmiştir. Hayata kast, eşlerden birinin diğer eşini öldürmeye teşebbüs etmesi durumu bu hal kapsamında olacaktır. Ancak eşin taksiren bir kaza sonucunda diğer eşin hayatını tehlikeye sokacak bir durumun ortaya çıkartmış olması halinde bu sebebe başvurulamaz. Bu hal kapsamında değerlendirilebilecek diğer önemli bir husus ise intihara teşvik etme, intihara yardım etme ve yaralı eşin hayati tehlikesi olduğunda yardım etmeme durumudur. Pek kötü davranış ise hayata kasta varmayan ancak eşin vücut bütünlüğüne, ruh sağlığına etki eden fiili saldırılarda bulunmaktır. Onur kırıcı davranış, eşin karakterine ve saygınlığına karşı yapılan sözlü ve yazılı yapılan her türlü hal ve hareketlerden oluşan saldırıdır. Uygulamada ise eşi dövmek, evden çıkmasına izin vermemek, işkenceye varan kötü davranışlarda bulunmaktır. Uygulamada genel olarak eşin girdiği ortamlarda küçük düşürücü sözler kullanmak, azarlamak ve hakarete bulunmak, eş hakkında kötü iddialarda ve dedikoduda bulunma durumudur.

Hayata kast ,pek kötü veya onur kırıcı davranışa dayalı boşanma davasını açabilmek için bu fiilin işlenmesinin üzerinden 6 ay geçmemesi gerekmektedir .Bu süre hak düşürücü süre niteliğindedir. Her koşulda hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranışı oluşturan fiilin üzerinden 5 yıl geçmekle birlikte bu sebebe dayanılarak boşanma davası açma hakkı düşmektedir.

Türk Medeni Kanun'u madde 162/3 gereğince affeden eşin, bu sebebe dayanarak dava açma hakkı yoktur.

- Suç İşleme ve Haysiyetsiz Hayat Sürme

Suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürmeye bağlı boşanma hali Medeni Kanun madde 163'de düzenlenmiştir. Suç işleme durumundan kasıt küçük düşürücü ya da yüz kızartıcı suçların işlenmiş olması halidir. Uygulamada genel olarak bu suçlar hırsızlık, zimmet, hileli iflas, uyuşturucu ticareti, cinsel saldırı, dolandırıcılık ve insan öldürmedir. Bu suçların evlilik birliği devam ederken işlenmesi önem arz etmektedir. Evlilik öncesinde işlenen bu suçlardan bu sebebe dayanılarak boşanma davası açılmaz. Haysiyetsiz hayat sürme durumu ise daha çok toplumun ahlak ve değer yargılarıyla bağdaşmakla birlikte uygulamada genel olarak madde bağımlısı olmak, eşcinsel bir cinsel tercihin bulunması ,genelev işletilmesi, karşı cinsle zinaya varmayan fakat cinsel amaçlı yaklaşımlarda bulunmak sayılabilir.

Diğer sebeplerden farklı olarak Türk Medeni Kanun'u madde 163 gereğince eşe bu sebebe bağlı olarak her zaman dava açabilme hakkı tanımıştır.

-Terk

Terke dayalı boşanma hali Türk Medeni Kanun'u madde 164'te düzenlenmiştir. Terke dayalı boşanma davası açabilmek için belirli şartların varlığı aranmaktadır. Bu şartlar :

- Eşlerden birinin evlilik birliğinden doğan yükümlülükleri yerine getirmemek amacıyla terk etmesi
- Haklı bir sebebinin bulunmaması
- Terke bağlı ayrılığın 6 ay sürmüş olması
- İstem üzerine hâkim veya noter tarafından yapılan ihtar sonuçsuz kalmış olmalı

Yukarıda sayılan bu şartların varlığında terk edilen eş, terke dayalı boşanma davası açabilecektir .Türk Medeni Kanun'u madde 164/2 gereğince önemli olan bir husus da ortak konutu herhangi bir haklı sebep olmaksızın terk etmeye zorlayan ve konuta girmesine engel olan eş de terke etmiş sayılacaktır.

Türk Medeni Kanun'u madde 164/3 gereğince terk edilen eşin istemi üzerine hakim veya noter, esası incelemeyen yapacağı ihtarında ortak konutu terk eden eşe iki aylık bir süre vererek bu süre içinde dönmemesi halinde doğacak sonuçlar hakkında uyarıda bulunulur. Ancak terk etme halinin üzerinden 4 ay geçmedikçe ihtarında bulunulamaz ve ihtar gereği verilen 2 aylık süre dolmadıkça terk edilen eş bu sebebe dayalı boşanma davası açamaz.

-Akıl Hastalığı

Akıl hastalığına ayalı boşanma hali Türk Medeni Kanun'u madde 165'te düzenlenmiştir. Akıl hastalığının, evlilik birliğinde ortak hayatın artık diğer eş tarafından çekilmez bir hale getirmesi gerekmektedir. Akıl hastalığı durumu evlilik birliği içindeyken ortaya çıkmalıdır. Aksi halde evlilik öncesinde akıl hastalığı bulunan kişiyle yapılan evliliğe karşı mutlak butlan sebebiyle evliliğin iptali istemi gündeme gelecektir.

Bu sebebe dayanarak boşanma davası açmak isteyen eş, Türk Medeni Kanun'u madde 165 gereğince diğer eşin bu akıl hastalığının geçmesine imkan bulunmadığını resmi sağlık kurulu raporuyla tespit etmek koşulu ile boşanma davası açabilecektir.

Türk Medeni Kanunu boşanma davası ve boşanma sebeplerini detaylı bir şekilde düzenlemiştir. Boşanma davalarında görevli mahkeme aile mahkemesi olmakla birlikte aile mahkemesinin bulunmadığı yerlerde asliye hukuk mahkemesi görevlidir. Yukarıda anlattığımız üzere boşanma davasının az kusurlu

ya da kusuru bulunmayan eş tarafından açılması önem arz etmektedir. Aksi takdirde davalı eşin , boşanma davasına itiraz edebileceği hususu unutulmamalıdır. Boşanma davalarında diğer önem arz eden husus ise evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebinde Yargıtay kararlarında somut olaya göre boşanma hali sayılabilecek durumlardır. Ancak boşanma davası anlaşmalı ya da çekişmeli olursa olsun eşlerin haklarını ve isteklerini kanun hükümleri doğrultusunda bir hak kaybı yaşamadan ileri sürebilmesi ve kanunda öngörülen hak düşürücü sürelerle bağlı kalarak müracaatta bulunabilmesi için bir vekil ile anlaşarak bu süreci yürütmesi daha doğru ve sağlıklı olacaktır.